เรื่อง “ธุรกิจบาป...ขอทานไทย”

นางสาวมนันญา ภู่แก้ว
วิทยากรชำนาญการ
ผู้เรียบเรียง

บทนำ

ในท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลพวงมาจากการที่ประเทศไทยได้เปิดรับนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีเข้ามาใช้ ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจโลก และสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมได้อย่างรวดเร็วไปพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ชนชั้นกลางกำลังก่อตัวขึ้นใหม่ในฐานะเป็นพลังที่มีบทบาทชั้นนำในสังคมเมืองไทย ซึ่งชนชั้นกลางของไทยนั้นถือเป็นกลุ่มของคนรวยใหม่ ซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากมายต่อชีวิตในสังคมเมืองเพราะเป็นกลุ่มชนที่หมกมุ่นอยู่กับลัทธิบริโภคนิยมอย่างไม่รู้จบ และยังผลให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งให้กลายเป็นสินค้า ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมด้านวัตถุหรือจิตวิญญาณก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วนี้ยังส่งผลให้เมืองหลัก ๆ ขยายตัวบนความสูญเสียของวิถีชีวิตในชนบท ศูนย์กลางเมืองใหญ่ ๆ กลายเป็นแหล่งที่ผู้คนแห่แหนเข้ามาอาศัยอยู่อย่างเบียดเสียดยัดเยียด โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครศูนย์กลางความเจริญในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีอัตราการเติบโตด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งเป็นเขตที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงที่สุดของประเทศไทย นักขุดทองเข้ามาแสวงหารายได้แต่เมื่อผู้เข้ามาอยู่อาศัยใหม่ในเมืองเหล่านี้ขาดรากเหง้าในมหานคร จึงไม่มีทางเลือกอื่น ๆ มากนัก นอกจากต้องจมปลักอยู่กับวัฒนธรรมทุนนิยมที่นิยมวัตถุ ต่างจึงต้องดิ้นรนเพื่อตอบสนองความต้องการของตนในด้านวัตถุ และจากการที่เศรษฐกิจของไทยเฟื่องฟูขึ้นในการเข้าสู่กระแสสากล ความไม่เท่าเทียมกันกลับยังคงมีให้เห็นอยู่อย่างดาษดื่น และก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมตามมาอย่างมากมายการว่างงานที่ทวีอัตราการเจริญเติบโตเป็นทวีคูณ ส่งผลให้ผู้ด้อยโอกาสในชุมชนที่มีฐานะยากจน อดอยากขาดแคลน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก คนชรา และคนทุพพลภาพ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพถูกทอดทิ้ง ขาดการเหลียวแลจากครอบครัวและชุมชน จึงจำเป็นต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดไปวัน ๆ ด้วยการเร่ร่อนขอทาน ยิ่งไปกว่านั้นสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัดยังก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เด็กหนีออกจากบ้านไปขอทานด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ภายใต้วิกฤตของสังคมไทยในปัจจุบัน การพึ่งตนเองเพื่อความอยู่รอดจึงเป็นสิ่งจำเป็นและไม่มีทางเลือกมากนัก การยอมผันตัวเองมาเป็นขอทานเพื่อหาเลี้ยงชีพตนและครอบครัวจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่คนจำนวนไม่น้อยเลือก หรือแม้แต่การถูกล่อลวงมาก็มีเหตุผลเพียงเพื่อใช้บุคคลอื่นเป็นเครื่องมือในการทำมาหากิน หรือเรียกได้ว่า “ทำนาบนหลังคน” นั่นเอง ซึ่งอันที่จริงปัญหาของคนขอทานปรากฏอยู่ควบคู่กับสังคมไทยมาเป็นเวลาช้านานแล้วนับตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะในช่วงที่อยู่ในภาวะข้าวยากหมากแพง โดยในขณะนั้นสังคมยังมองว่า “การขอ” เป็นเรื่องของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม แต่เมื่อนับวันความเจริญทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยียิ่งมากขึ้นจนผู้คนในสังคมเมืองต่างให้ความสำคัญกับ “วัตถุ” มากกว่า “จิตใจ” จึงทำให้

คนที่มั่งมีมากกว่า ไม่ค่อยจะให้ “ทาน” และมีความรู้สึกเหยียดหยาม เนื่องจากมองว่าผู้ขอทานนั้นไม่รู้จักดิ้นรนขวนขวายทำมาหากิน จึงได้งอมืองอเท้ามาขอเขากินเหมือนคนไร้ศักดิ์ศรี หลายคนจึงมองพวกเขาเป็นภาพลักษณ์ที่แสดงถึงความไม่พัฒนา เป็นตัวสร้างปัญหาสังคม และรู้สึกว่าพวกเขาเหล่านั้นแปลกแยกไปจากสังคม จนต้องมีการหามาตรการจัดการและนำไปสู่ความคิดที่จะร่างกฎหมายเกี่ยวกับขอทานขึ้นเพราะคงเห็นว่าการขอทานเป็นสาเหตุที่มาอย่างหนึ่งของปัญหาสังคมเมืองหลาย ๆ ด้าน ขอทานจึงกลายเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจและดูน่ากลัวสำหรับคนในสังคมเมืองและเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ รัฐบาลภายใต้การนำของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้มีประกาศ **“พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน”** ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ “ห้ามมิให้บุคคลใดทำการขอทาน (มาตรา ๖)” ไม่ว่าบุคคลนั้นจะ “ขอทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมิได้ทำการงานอย่างใด” หรือ “ทำการขับร้อง การดีด สี ตี เป่า หรือการแสดงการเล่นต่าง ๆ ” เพื่อขอทรัพย์สินของผู้อื่นก็ตาม อีกทั้งยังให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐทำการควบคุมและส่งตัวผู้ทำการขอทานที่ไม่สามารถทำอาชีพอย่างอื่นได้ไปยังสถานสงเคราะห์ของรัฐได้ด้วย จะเห็นได้ว่า พ.ร.บ. ควบคุมการขอทาน พ.ศ. ๒๔๘๔ นี้ได้สะท้อนให้เห็นภาพความพยายามของรัฐในการจัดระเบียบกับผู้ทำการขอทาน ด้วยวิธีของการ “กำจัด” ออกไปจากพื้นที่ทางสังคมและ “จำกัด” พื้นที่การใช้ชีวิตให้อยู่ได้เพียงในสถานสงเคราะห์ แต่เนื่องจากปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางสังคมในด้านต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การสาธารณสุข หรือแม้แต่การเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งได้ส่งผลทำให้ พ.ร.บ. ควบคุมการขอทาน พ.ศ. ๒๔๘๔ ไม่มีความทันสมัยเพียงพอจึงจำเป็นจะต้องมีการยกร่าง **“พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ....”** ขึ้นใหม่

ขอทานเป็นใคร

หลายครั้งที่เราพบเห็นคนที่แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ขาด มอมแมม สกปรก มีกระป๋องหรือภาชนะอื่นๆ ที่ใช้รองรับเศษเงินจากผู้คนที่ผ่านไปมา และมักจะนั่งอยู่ริมฟุตบาทที่มีคนสัญจรผ่านไปมา โดยเฉพาะในแหล่งธุรกิจขนาดใหญ่ ซึ่งคนเหล่านี้ถูกเรียกว่า **“ขอทาน”**

อาชีพขอทานนั้นมีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว ถือได้ว่าเป็นอาชีพเก่าแก่อาชีพหนึ่งเลยก็ว่าได้ คล้ายจะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในสังคมไปแล้ว ขอทานจะดำรงชีวิตอยู่ด้วยการขอรับเศษเงินจากผู้คนที่ผ่านไปมา โดยจะใช้วิธีการทำตัวให้ดูน่าสงสารด้วยการแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าเก่า ๆ เนื้อตัวมอมแมม ใช้ความบกพร่องทางร่างกายซึ่งบางรายก็แกล้งพิการบ้าง โชว์แผลที่ดูน่ากลัวน่าสยดสยองให้เห็นบ้าง หรือบางครั้งก็หอบลูกจูงหลานมานั่งให้ดูน่าเห็นใจ ซึ่งเด็กที่พามาด้วยนั้นใช่ลูกหลานจริงหรือไม่ก็ยังไม่ทราบ นี่คือปัญหาหนึ่งในสังคมไทยต้องพบเจอมานานและนับวันปัญหานี้ก็ยิ่งจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงไปยังกระบวนการค้ามนุษย์และปัญหาต่าง ๆ ในสังคมอีกมากมาย

เหตุใดต้องมาเป็นขอทาน

ปัจจัยที่ทำให้คนเป็นขอทานนั้นมีอยู่หลายปัจจัย เช่น ปัจจัยจากลักษณะของงาน งานขอทานเป็นงานที่เข้าถึงง่าย กระบวนการในการทำงานไม่ซับซ้อน ไม่ต้องใช้ความรู้ ได้เงินง่าย ใช้เวลาน้อย ปัจจัยจากความยากจนและความไม่เป็นธรรมในการกระจายรายได้ อันเป็นสาเหตุพื้นฐานที่ส่งผลให้หลายครอบครัวอพยพมาเผชิญชีวิตในเมืองใหญ่ ส่งผลให้ครอบครัวให้ความสนใจกับเศรษฐกิจและการกระจายรายได้มากกว่าการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว นอกจากนี้ความยากจนยังทำให้บุคคลกลายเป็นผู้ที่ด้อยโอกาสทางสังคม เช่น

การขาดโอกาสในการศึกษา ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ ความไม่เสมอภาคเพราะร่างกายพิการและการประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลให้งานขอทานเป็นทางเลือกหนึ่งของบุคคลดังกล่าว และหลายครั้งที่เราจะพบเห็นเด็กหน้าตาใสซื่อมานั่งขอทาน หรืออยู่ในอ้อมกอดของคนที่พาเขามาขอทาน ซึ่งภาพเหล่านั้นได้สร้างความสงสารและความเวทนาแก่ผู้พบเห็นเป็นอย่างมาก จนบ่อยครั้งที่ต้องควักเศษเงินตอบแทนความน่าสงสารดังกล่าว ด้วยความน่าสงสารและน่าเวทนานี่เอง ที่ทำให้เด็กต้องกลายมาเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ และการขอทาน ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำเงินให้แก่ผู้อยู่เบื้องหลังได้ไม่น้อยทีเดียว

ศูนย์ข้อมูลคนหายเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ มูลนิธิกระจกเงา ได้ลงพื้นที่ติดตามขบวนการต่าง ๆ ที่นำเด็กมาขอทาน พบว่า เด็กบางรายต้องออกมาขอทานตั้งแต่ ๗ โมงเช้า จนกระทั่ง ๕ ทุ่ม กว่าจะได้กลับบ้านพักผ่อน เป็นคุณภาพชีวิตแบบข้างถนนที่เด็กไม่สมควรจะได้รับ ซ้ำร้ายเด็กเหล่านั้นยังต้องขาดโอกาสทางการศึกษาตั้งแต่เริ่มแรก ดังนั้น เมื่อเด็กเติบโตขึ้น ทางเลือกในการประกอบอาชีพเลี้ยงตัวก็ลดน้อยลง ผลักดันให้เด็กกลุ่มนี้อาจเติบโตในภาวะของเด็กเร่ร่อนและอาจก่ออาชญากรรมเพื่อประทังชีวิตในอนาคต อันจะส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอีกไม่น้อย และไม่ว่าจะกี่ยุคกี่สมัยก็ตาม หากคนในสังคมยังมองภาพการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็กอย่างตื้นเขิน ไม่ตั้งคำถามถึงที่มาที่ไปหรือสงสัยต่อคุณภาพชีวิตที่เด็กทุกคนควรจะมีและควรได้รับการปกป้องคุ้มครอง"เด็กขอทาน" ก็ยังเป็นเครื่องมือที่ขายได้ และจะเป็นภาพที่ชินตาของคนในสังคมต่อไป แล้วขอทานเด็กเหล่านี้มาจากไหน คำตอบมีมากมายนัก แต่ขอทานเด็กที่พบเห็นส่วนใหญ่จะเป็นเด็กต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านเราโดยเฉพาะกัมพูชา พวกเขาจะถูกซื้อมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน เส้นทางในการนำเด็กและขบวนการขอทานเข้าสู่ประเทศไทย ไม่ได้มีความสลับซับซ้อนหรือยุ่งยากแต่อย่างใด เพราะมีวิธีนำพาเด็กมุ่งเข้าสู่เมืองหลวงของประเทศไทยได้หลากหลายวิธี

ประเภทของขอทาน

ขอทานในสังคมไทยถูกแบ่งออกเป็นหลายประเภท ประเภทแรกเป็นขอทานที่ไม่มีหนทางที่จะทำมาหากิน จึงต้องอาศัยความเวทนาของผู้อื่น บางคนก็อาศัยความพิการทางร่างกายของตนเองเป็นเครื่องเลี้ยงปากท้อง ซึ่งขอทานในกลุ่มนี้จะเป็นขอทานด้วยความสมัครใจ มักเป็นขอทานผู้ใหญ่ อีกประเภทหนึ่งคือ ประเภทพวกขอทานที่ไม่ใช่ขอทาน กล่าวคือ พวกที่ใช้วิธีการต้มตุ๋นหลอกลวง ผู้ที่มีจิตเมตตาให้บริจาคทรัพย์ คนพวกนี้อาจมีความสามารถ มิใช่คนยากจนแต่อย่างใด แต่คิดเอาว่างานขอทานเป็นงานที่สบาย ได้เงินมาก โดยที่ไม่ต้องเสียแรงทำงาน หรืออีกประเภทหนึ่ง คือ ขอทานที่ถูกล่อลวงมาให้เป็นขอทาน ซึ่งประเภทนี้จะเป็นประเภทที่ควรให้ความเห็นใจมากที่สุด เพราะส่วนใหญ่จะเป็นขอทานเด็กที่อาจถูกลักพาตัวมาให้มาเป็นขอทาน หรือเด็กในบางรายอาจถูกพ่อแม่บังคับให้มาเป็นขอทาน ขอทานพวกแรกหรือพวกที่เป็นขอทานจริง ๆ นั้น บางคนก็มีลักษณะที่น่าเห็นใจอย่างมาก บ้างพิการ ขาขาด แขนขาด ตาบอด นั่งริมทางเท้าพนมมือไหว้ผู้คนที่เดินผ่านไปมา ใครเห็นใจก็บริจาคกันตามกำลังทุนทรัพย์ ขอทานพวกที่สองหรือพวกที่ไม่ใช่ขอทานจริงๆ เป็นพวกอาศัยการฉ้อฉลทำให้ผู้อื่นสงสารและบริจาคทรัพย์ให้ คนประเภทนี้บางทีก็สังเกตได้โดยง่าย เช่น

แกล้งทำเป็นพิการโดยอาศัยผ้าปิด แต่แท้ที่จริงอวัยวะมีครบทุกส่วน บางจำพวกมีการรวมกลุ่มเป็น กลุ่มขอทานก็มีเป็นมิจฉาชีพทำหน้าที่เป็นขอทานโดยเฉพาะ โดยกระจายตัวไปตามจุดต่างๆ ทั่วชุมชน มีคนที่เคยพบเห็นบอกว่าขบวนการนี้มีการขนส่งขอทานไปตามพื้นที่ต่าง ๆ โดยอาศัยรถยนต์เป็นยานพาหนะ เมื่อถึงที่หมายใดก็หย่อนขอทานลงไปคนหนึ่ง เมื่อไปเจออีกจุดก็หย่อนไปอีกคนหนึ่ง และก็จะไปให้ขอทานแต่ละคนทำหน้าที่ขอทานตามที่ได้รับมอบหมาย เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันก็จะมีรถมารับกลับไปรวมกลุ่ม เพื่อวางแผนเตรียมการสำหรับวันรุ่งขึ้นต่อไป นอกจากนี้ก็มีขอทานบ้างคนที่เป็นขอทานด้วยความสมัครใจ แต่ไม่ได้ใช้ความพิการหรือความเวทนาของผู้อื่นมาแลกกับเงิน หากแต่ใช้ความสามารถในด้านการเล่นดนตรีหรือร้องเพลงมาแลกเงินจากผู้ที่ผ่านไปมา เราเรียกคนขอทานกลุ่มนี้ว่า **“วณิพก”** และขอทานประเภทสุดท้าย คือ พวกที่ถูกล่อลวงมาให้มาเป็นขอทาน ขอทานประเภทนี้มักเกี่ยวโยงกับการค้ามนุษย์ อาจถูกหลอก ล่อลวง หรือลักพาตัวมา ซึ่งนับเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบและแก้ปัญหาขอทาน

ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเป็นขอทานหรือกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีอยู่มากมาย เช่น

๑. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) ซึ่งแสดงถึงความหมายของสิทธิมนุษยชนโดยรวมไว้อย่างละเอียดชัดเจน และมีสถานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ไทยได้ให้สัตยาบันเป็นภาคีแล้วและต้องปฏิบัติตาม

๒. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child หรือ CRC) ซึ่งมีสถานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ไทยจะต้องปฏิบัติตามเช่นกัน

๓. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕q

๔. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช ๒๕๔๖

นอกจากนั้นยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขบวนการธุรกิจเด็กขอทาน การลักลอบนำเด็กต่างด้าวเข้ามาในประเทศอย่างผิดกฎหมายหรืออื่นๆ เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พุทธศักราช ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พุทธศักราช ๒๕๒๒ เป็นต้น ซึ่งในเรื่องของสิทธิมนุษยชนนั้นเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องตระหนักให้ความสำคัญและต้องทำความเข้าใจว่า คนทุกคนเกิดมามีสิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างอิสระ แต่มีคนบางกลุ่มใช้ช่องว่างของเศรษฐกิจและความด้อยโอกาสทางสังคมของผู้อื่นมาเป็นเครื่องมือในการละเมิดสิทธิมนุษยชน เอาเปรียบและแสวงหาผลประโยชน์ โดยการล่อลวง ข่มขู่ หรือแลกเปลี่ยนด้วยเงินตรา การกระทำเช่นนี้เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้อื่นจาก **“ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” หรือ UDHR** กรณีเด็กขอทานโดยเฉพาะกรณีที่ทำเป็นธุรกิจโดยมีบุคคลอื่นอยู่เบื้องหลังนี้ค่อนข้างจะละเมิดต่อปฏิญญาอยู่หลายข้อมาก ซึ่งหมายถึงละเมิดต่อความเป็นมนุษย์ เช่น

ข้อ ๑. มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาอิสรเสรี เท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิ ทุกคนได้รับการประสิทธิ์ประสาทเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันอย่างฉันพี่น้อง

ข้อ ๒. บุคคลมีสิทธิในการดำเนินชีวิต ในเสรีธรรมและในความมั่นคงทางร่างกาย

ข้อ ๓. บุคคลใดจะถูกบังคับให้เป็นทาส หรืออยู่ในภาระจำยอมใด ๆ มิได้ การเป็นทาสและการค้าทาสจะมีไม่ได้ทุกรูปแบบ

ข้อ ๔. บุคคลใดจะถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติหรือลงทัณฑ์ซึ่งทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือเหยียดหยามเกียรติมิได้

ส่วนกฎหมายอีกฉบับซึ่งเกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช ๒๕๔๖ ซึ่งมีจุดที่น่าสนใจอันดับแรกอยู่ที่มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓

มาตรา ๒๒ การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

การกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก หรือเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมหรือไม่ให้พิจารณาตามแนวทางที่กำหนดในกระทรวง

มาตรา ๒๓ ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าเกิดอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ

มาตรา ๒๕ ผู้ปกครองต้องไม่กระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ทอดทิ้งเด็กไว้ในสถานรับเลี้ยงเด็กหรือสถานพยาบาลหรือไว้กับบุคคลที่รับจ้างเลี้ยงเด็กหรือที่สาธารณะหรือสถานที่ใด โดยเจตนาที่จะไม่รับเด็กกลับคืน

(๒) ละทิ้งเด็กไว้ ณ สถานที่ใดๆ โดยไม่จัดให้มีการป้องกันดูแลสวัสดิภาพหรือให้การเลี้ยงดูที่เหมาะสม

(๓) จงใจหรือละเลยไม่ให้สิ่งที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือสุขอนามัยจนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(๔) ปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะที่เป็นการขัดขวางการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก

(๕) ปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะที่เป็นการเลี้ยงดูโดยมิชอบ

สำหรับปัญหาเด็กขอทานถือได้ว่าเป็นปัญหาที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนของเด็กเกือบทุกด้าน ซึ่งการแก้ปัญหาเด็กเร่ร่อนขอทานนั้นไม่ใช่หน้าที่ของรัฐบาลแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น แต่รวมถึงทุกคนที่จะต้องช่วยกันสอดส่องดูแล เคารพสิทธิความเป็นมนุษย์ของเด็ก เพราะเด็กเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต และนอกจากกฎหมายคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแล้ว ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เป็นขอทานทั้งที่สมัครใจเป็นและถูกล่อลวงมาเป็นขอทานอีกด้วย ซึ่งกฎหมายที่ว่านั้น คือ **“พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช ๒๔๘๔”** แต่เนื่องจากในปัจจุบันการขอทานมีลักษณะของการแสวงหาประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จากผู้ซึ่งอาศัยความอ่อนด้อยทางร่างกาย สติปัญญา ความสามารถ หรือสภาพจิตใจของบุคคลอื่น อันส่งผลให้เกิดความเสียหายและความสงบเรียบร้อยของประเทศ ประกอบกับพระราชบัญญัติ

ควบคุมการขอทาน พุทธศักราช ๒๔๘๔ ได้ใช้บังคับมานานแล้ว บทบัญญัติต่างๆ จึงไม่เหมาะสมกับสภาวการณ์ปัจจุบัน สมควรที่จะได้มีการกำหนดให้มีการจัดระเบียบเกี่ยวกับการสงเคราะห์และควบคุมการขอทานให้ชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งกำหนดให้บุคคลซึ่งกระทำการใด ๆ ให้ผู้อื่นกระทำการขอทานตามสถานที่ต่าง ๆ ได้รับโทษทางอาญา เพื่อเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพของบุคคลดังกล่าวมิให้ตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์ของผู้อื่น จึงได้มีการยกร่าง **"พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. ...."** ขึ้นมาใหม่ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการรอบังคับใช้ต่อไป

<u>เหตุผลในการยกร่างพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. .... (ฉบับที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอ)</u> มีสาระพอสังเขป ดังนี้

เนื่องด้วยปัจจุบันการขอทานมีลักษณะของการแสวงหาประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จากผู้ซึ่งอาศัยความอ่อนด้อยทางร่างกาย สติปัญญา ความสามารถ หรือสภาพจิตใจของบุคคลอื่น อันส่งผลให้เกิดความเสียหายและความสงบเรียบร้อยของประเทศ ประกอบกับพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช ๒๔๘๔ ได้ใช้บังคับมานานแล้ว บทบัญญัติต่าง ๆ ไม่เหมาะสมกับสภาวการณ์ปัจจุบัน สมควรที่จะได้มีการกำหนดให้มีการจัดระเบียบเกี่ยวกับการสงเคราะห์และควบคุมการขอทานให้ชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งกำหนดให้บุคคลซึ่งกระทำการใด ๆ ให้ผู้อื่นกระทำการขอทานตามสถานที่ต่าง ๆได้รับโทษทางอาญา เพื่อเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพของบุคคลดังกล่าวมิให้ตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์ของผู้อื่น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

<u>เนื้อหาร่างพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. .... (ฉบับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยกร่าง</u>)

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

"ขอทาน" หมายความว่า ขอทรัพย์สินของผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นการขอด้วยวาจา ข้อความ หรือการแสดงกิริยาอาการใดๆ หรือด้วยวิธีการใด ๆ ทั้งนี้ โดยมิได้มีการตอบแทนด้วยการทำงานอย่างใดหรือด้วยทรัพย์สินใด และมิใช่เป็นการขอกันฐานญาติมิตร แต่ไม่รวมถึงการเรี่ยไรตามกฎหมายว่าด้วยการเรี่ยไร

การแสดงความสามารถในเรื่องใดๆ หรือการเล่นดนตรี หรือการเล่นอื่นใดแม้มิได้มีข้อตกลงโดยตรงหรือโดยปริยายที่จะเรียกเก็บค่าชมหรือค่าฟัง แต่ขอรับทรัพย์สินตามแต่ผู้ชมหรือผู้ฟังจะสมัครใจให้นั้นไม่ถือเป็นการขอทานตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่ให้ถือเป็นวณิพกหรือนักแสดงสาธารณะ

"การสงเคราะห์" หมายความว่า การช่วยเหลือ การบำบัดรักษา การฟื้นฟูทางร่างกาย และจิตใจตลอดจนการฝึกอาชีพของผู้รับการสงเคราะห์

"สถานสงเคราะห์" หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้สำหรับให้การสงเคราะห์

"องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลเมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งที่มิใช่องค์การบริหารส่วนจังหวัด

"เจ้าพนักงานส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า

(๑) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

(๒) นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล

(๓) นายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา

(๔) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร

(๕) ผู้บริหารท้องถิ่นหรือหัวหน้าของคณะผู้บริหารท้องถิ่น สำหรับในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งที่มิใช่องค์การบริหารส่วนจังหวัด

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้มีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

มาตรา ๖ ให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบในการสงเคราะห์และควบคุมคนขอทานตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งเสนอนโยบาย แผนงานและมาตรการในการควบคุม สงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้ซึ่งขอทาน และแนวทางการจัดการกับผู้หาประโยชน์จากผู้ซึ่งขอทานโดยมิชอบด้วยกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๗ ห้ามมิให้บุคคลทำการขอทาน

เมื่อปรากฏจากการสอบสวนว่า ผู้ใดทำการขอทานและผู้นั้นเป็นคนชราภาพ หรือคนวิกลจริต พิการ หรือเป็นคนมีโรค ซึ่งไม่สามารถประกอบอาชีพอย่างใด และไม่มีทางเลี้ยงชีพอย่างอื่น ทั้งไม่มีญาติมิตรอุปการะเลี้ยงดู ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวไปยังสถานสงเคราะห์ เพื่อให้การพิจารณาช่วยเหลือตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๘ วณิพกหรือนักแสดงสาธารณะประสงค์จะเล่นหรือแสดงในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

เพื่อประโยชน์ในการกำกับ ดูแล คุ้มครอง ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตวณิพก หรือนักแสดงสาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไข หรือวางระเบียบเกี่ยวกับการแสดงหรือการละเล่นของวณิพกหรือนักแสดงสาธารณะได้

มาตรา ๙ ผู้ที่ถูกส่งไปยังสถานสงเคราะห์ ให้อยู่ในอำนาจการควบคุมของอธิบดี ซึ่งอธิบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะสั่งให้ผู้ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ทำการงานในสถานสงเคราะห์ หรือจะส่งไปทำการงานที่อื่นก็ได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๐ เมื่อกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเห็นสมควรจัดให้มีสถานสงเคราะห์ขึ้นในจังหวัดใด ให้พิจารณาร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนั้น จัดให้มีสถานสงเคราะห์ขึ้น เพื่อให้มีการสงเคราะห์แก่ผู้ซึ่งขอทานที่ได้รับการส่งตัวมายังสถานสงเคราะห์นั้น โดยให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงานสถานสงเคราะห์

การสงเคราะห์ การจัดการทรัพย์สิน วินัย การลงโทษวินัยของผู้รับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์ตามวรรคแรก ให้เป็นไปตามระเบียบที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกำหนด

มาตรา ๑๑ ผู้ใดใช้ บังคับ ขู่เข็ญ จ้าง วาน ยุยงส่งเสริม หรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใดให้ผู้อื่นขอทาน หรือนำบุคคลอื่นมาเป็นประโยชน์ในการขอทานของตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

(๑) กระทำต่อบุคคลอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

(๒) กระทำต่อผู้สูงอายุ ผู้เจ็บป่วย ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือหญิงมีครรภ์

(๓) ร่วมกันกระทำหรือกระทำกับบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(๔) กระทำโดยนำผู้อื่นจากภายนอกราชอาณาจักรให้มาขอทานในราชอาณาจักร

(๕) กระทำโดยผู้ปกครองดูแลของผู้ซึ่งขอทาน

(๖) กระทำโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลหรือให้คำปรึกษาบุคคลตาม (๑) หรือ (๒)

(๘) กระทำโดยใช้กำลังบังคับต่อผู้ซึ่งขอทานหรือกระทำต่อบุคคลในครอบครัวของผู้ซึ่งขอทาน

ความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง (๑) (๒) (๓) และ (๕) ไม่ใช้บังคับกับการกระทำระหว่างบุพการีและผู้สืบสันดานโดยมิได้มีลักษณะเป็นการบังคับหรือขู่เข็ญ

มาตรา ๑๒ ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นนั้นได้รับอันตรายสาหัส เพื่อนำผู้อื่นนั้นไปใช้ประโยชน์ในการขอทาน ต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๑๓ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือให้ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างถูกส่งตัวเข้าสถานสงเคราะห์ หรือผู้รับการสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้ หลบหนีออกจากสถานสงเคราะห์ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยมีหรือใช้อาวุธ ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้กึ่งหนึ่ง

มาตรา ๑๔ ให้สถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช ๒๔๘๔ เป็นสถานสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้อยู่ในการบริหารจัดการของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต่อไป

มาตรา ๑๕ ผู้รับการสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งได้รับการสงเคราะห์อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ได้รับการสงเคราะห์ต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

แนวโน้มสถานการณ์ขอทานในประเทศไทย

สำหรับปัญหาการค้ามนุษย์เมื่อปี ๒๕๕๗ ที่ผ่านมา ถือว่าได้รับความสนใจและมีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ภายหลังจากที่สหรัฐอเมริกาได้ประกาศปรับลดระดับปัญหาการค้า

มนุษย์ของประเทศไทยไปที่ระดับ ๓ ตามความคาดหมาย เนื่องจากประเทศไทยถูกจัดระดับอยู่ที่ ๒.๕ มาเป็นระยะเวลา ๔ ปีติดต่อกันแล้ว

ภายหลังการจัดระดับของสหรัฐอเมริกาในครั้งนี้ ทำให้ภาครัฐเกิดความพยายามในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ โดยในส่วนของปัญหาการนำเด็กมาเป็นเครื่องมือในการขอทานนั้น ได้มีการออกมาตรการจัดระเบียบคนขอทานจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งได้มีการดำเนินการจัดระเบียบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๒ ครั้ง โดยสามารถช่วยเหลือคนขอทานทั้งเด็กและผู้ใหญ่ได้ทั้งสิ้น ๔๓๑ ราย แต่อย่างไรก็ตามมาตรการดังกล่าวนี้ยังมิใช่แนวทางการแก้ไขปัญหาขอทานอย่างแท้จริง เพราะลักษณะการจัดระเบียบนั้นเป็นในเชิงการกวาดล้างซึ่งวิธีการนี้ได้ถูกนำมาใช้อยู่หลายครั้งและถูกถอดบทเรียนแล้วว่าไม่สามารถแก้ไขปัญหาขอทานได้อย่างแท้จริง เนื่องจากปัญหาขอทานในประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่ยังเป็นกลุ่มที่มาจากประเทศกัมพูชาและประเทศอื่น ๆ เช่น พม่า เวียดนาม จีน เป็นต้น โดยบางส่วนมีพฤติกรรมในการจ่ายเงินให้กับกลุ่มขบวนการนายหน้าค้ามนุษย์ในราคาประมาณ ๑,๕๐๐ – ๓,๐๐๐ บาทต่อคน เพื่อลักลอบเข้าสู่ประเทศไทยผ่านทางด่านชายแดนต่าง ๆ โดยเฉพาะด่านชายแดนอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นด่านชายแดนที่กลุ่มขอทานมักอ้างถึงอยู่บ่อยครั้ง

นอกจากนี้กลุ่มขอทานบางส่วนมีพื้นฐานมาจากปัญหาความยากจนซึ่งไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการของภาครัฐได้อย่างทั่วถึง ในบางรายก็ได้รับสวัสดิการที่ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือยกระดับฐานะครอบครัวได้จริง รวมถึงการที่ภาครัฐยังทำได้เพียงการฝึกอาชีพให้กับกลุ่มคนยากจนแต่ยังไม่มีตลาดรองรับกลุ่มผู้ที่เสร็จสิ้นจากการฝึกอาชีพแล้ว นั่นย่อมทำให้หลายคนมักเลือกกลับเข้าสู่การเป็นขอทานตามข้างถนนอีกครั้ง ซึ่งในส่วนนี้ภาครัฐจำต้องเร่งทบทวนการส่งเสริมสวัสดิการให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นเพื่อเป็นหนึ่งในการป้องกันกลุ่มขอทานในลักษณะดังกล่าวนี้ด้วย

อีกทั้งยังมีกลุ่มเด็กขอทานที่เป็นผู้ติดตามกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งเด็กกลุ่มนี้มักเข้าไม่ถึงสิทธิการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมาขอทานเพื่อหาเงินประทังชีพหรือเลียนแบบพฤติกรรมจากเด็กที่ทำการขอทานมาก่อน ซึ่งกลุ่มเด็กขอทานในลักษณะดังกล่าวนี้จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นในอนาคต เนื่องจากประเทศไทยมีการนำเข้ากลุ่มแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเป็นจำนวนมาก ดังนั้นภาครัฐจึงควรดำเนินการหารือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมเด็กข้ามชาติให้ได้เข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเร็วที่สุดก่อนที่ปัญหาจะลุกลามบานปลายมากยิ่งขึ้น

และในรอบปีที่ผ่านมานี้ยังมีกรณีของชาวต่างชาติคนหนึ่งซึ่งมีพฤติกรรมเร่ขอทานโดยอ้างว่าทำหนังสือเดินทางสูญหายและต้องการนำเงินที่ได้จากการขอทานไปเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับประเทศของตนเอง ซึ่งท้ายสุดกลับกลายเป็นเรื่องเท็จเนื่องจากขอทานคนดังกล่าวได้นำเงินที่ได้รับบริจาคจากหน่วยงานต่าง ๆ ไปใช้ดื่มสุราจนหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขอทานในประเทศไทยเริ่มมีลักษณะมิจฉาชีพที่แฝงมาเพื่อหารายได้ในรูปแบบนี้อยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากคนไทยบางส่วนยังมีค่านิยมในการให้เงินกับขอทาน จึงทำให้ขอทานมีรายได้ตั้งแต่วันละ ๓๐๐ – ๑,๐๐๐ บาทต่อคน ซึ่งภาครัฐควรมีการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักต่อสังคมเกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือกลุ่มขอทานอย่างถูกวิธีให้มากขึ้นต่อไปในอนาคต

จากทั้งหมดที่กล่าวมานี้สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาการนำเด็กมาเป็นเครื่องมือในการขอทานในประเทศไทยนั้นมีความสลับซับซ้อนและสภาพปัญหาที่หลากหลาย ดังนั้นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องใช้มาตรการต่าง ๆ ทั้งในระยะสั้นและยาว เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาขอทานในประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ในส่วนภาคสังคมนั้น ถือว่าคนในสังคมมีความตระหนักต่อปัญหาการนำเด็กมาเป็นเครื่องมือในการขอทานที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ สะท้อนจากสถิติการรับแจ้งเบาะแสการนำเด็กมาเป็นเครื่องมือในการขอทานของโครงการรณรงค์ยุติธุรกิจเด็กขอทาน มูลนิธิกระจกเงา ซึ่งมีสถิติการรับแจ้งเบาะแสตลอดรอบปี ๒๕๕๗ ที่ผ่านมา สูงถึง ๔๐๔ ราย แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของการประสานเบาะแสไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นยังคงมีเสียงสะท้อนจากคนในสังคมมาโดยตลอดว่ามีการดำเนินการที่ค่อนข้างล่าช้าหรือบางท้องที่ก็เพิกเฉยในการลงตรวจสอบอย่างสิ้นเชิง ซึ่งย่อมแสดงให้เห็นว่ากลไกในการคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทยยังคงต้องมีการปรับปรุงและแก้ไขต่อไป เพราะตราบใดที่คนในสังคมนั้นให้ความร่วมมือในการแจ้งเบาะแสไปยังหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่กลับไม่ได้รับความร่วมมือในการลงพื้นที่ตรวจสอบและช่วยเหลือเด็กเลยย่อมทำให้เกิดความเบื่อหน่ายที่จะให้ความร่วมมือในการแจ้งเบาะแสต่อไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาเด็กขอทานในระยะยาวอย่างแน่นอน

สำหรับสถานการณ์ปัญหาการนำเด็กมาเป็นเครื่องมือในการขอทานรอบปี ๒๕๕๘ นั้น คาดว่าปัญหาการนำเด็กมาเป็นเครื่องมือในการขอทานจะยังคงได้รับความสนใจจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่างๆ ต่อไป เนื่องจากเป้าประสงค์ใหญ่ของรัฐบาล คือ การผลักดันให้ประเทศไทยได้รับการจัดระดับการค้ามนุษย์จากทางสหรัฐอเมริกาให้ขึ้นมาที่ระดับ ๒ นั่นเอง

แต่ทั้งนี้ในช่วงปลายปี ๒๕๕๘ นี้ ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) แล้ว ซึ่งอาจส่งผลให้ปัญหาการนำเด็กมาเป็นเครื่องมือในการขอทานน่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการนำเข้าแรงงานข้ามชาติที่เพิ่มขึ้นนั่นเอง ดังนั้นตราบใดที่ภาครัฐยังคงละเลยไม่วางมาตรการหรือระบบในการแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง ตราบนั้นปัญหาการนำเด็กมาเป็นเครื่องมือในการขอทานย่อมมีโอกาสที่จะเพิ่มจำนวนขึ้นจนยากที่จะแก้ไขได้ในอนาคตอันใกล้นี้อย่างแน่นอน

บทสรุป

ปัญหาขอทานเป็นปัญหาที่อยู่คู่กับคนไทยมานานแสนนานและคาดว่าจะยังคงอยู่ต่อ ๆ ไปอีกนานแสนนานเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะผ่านมากี่ยุคสมัยก็ตาม คงด้วยเพราะเมืองไทยเป็นเมืองพุทธ คนไทยที่ใจบุญนิยมทำบุญมีอยู่มาก และด้วยรูปแบบขอทานที่ทำตัวในดูน่าสงสาร หรือการนำเด็กมาขอทานด้วยนั้นทำให้ผู้ที่พบเห็นสงสารและยอมที่จะให้เงินแก่ขอทานเหล่านั้น ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นการส่งเสริมให้พวกเขายังคงเป็นขอทานต่อไป โดยเฉพาะขบวนการค้ามนุษย์ก็ใช้ความใจบุญของเราเป็นเครื่องมือในการทำงานต่อไปได้ด้วยเช่นกัน แต่นอกจากความใจบุญแล้วปัจจัยต่างๆที่ส่งเสริมให้คนเลือกที่จะเป็นขอทานนั้น ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านสภาพครอบครัว เศรษฐกิจ และโอกาสทางสังคม ก็ยังเป็นส่วนที่ผลักดันให้คนที่ด้อยโอกาสเหล่านี้เลือกเดินในเส้นทางขอทาน การแก้ปัญหาของภาครัฐโดยการขึ้นทะเบียนขอทานนั้นดูจะเป็นการตีตรามนุษย์จนเกินไป หากแต่การแก้ปัญหาที่แท้จริง คือ ให้ความช่วยเหลือพวกเขาให้สามารถดำรงชีพด้วยความสามารถ

ของตนเองมากกว่าการมาขอจากผู้อื่นเพียงอย่าง และส่วนปัญหาการค้ามนุษย์ที่เชื่อมโยงกันนี้การเข้มงวดกับกฎหมายให้มากขึ้นดูจะเป็นวิธีแก้ที่น่าจะได้ผลมากที่สุด

ดังนั้น รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายเร่งส่งเสริมทางความคิด มิใช่เร่งส่งเสริมเพียงแค่กระจายรายได้ทางเศรษฐกิจอย่างเดียว ควรจัดโครงการหรือมีมาตรการสนับสนุนทุนทางปัญญาสู่ท้องถิ่นเพื่อคนในท้องถิ่นจะได้มีการดำรงชีวิตและรักหวงแหนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งประกอบอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมด้านสวัสดิการแก่ผู้ยากไร้ แทนการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์ที่ดูเหมือนเป็นเขตกักกันคนยากไร้ นอกจากนั้นรัฐยังควรมีการศึกษาและหาแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนอาชีพแก่คนขอทานและช่วยเหลือด้านการทำงานที่ดีขึ้นจะทำให้คนขอทานมองเห็นศักยภาพในตนเองและภูมิใจกับการมีอาชีพอีกด้วย

บรรณานุกรม

ว่าที่ ร.ต.สาณุรักษ์ ฟ่องวาริน . กระบวนการกลายเป็นคนชายขอบ : ศึกษาเฉพาะกรณีคนขอทานในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร (งานวิจัย) . สืบค้นวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จาก http://www.sccthailand.org/index.php?lay=show&ac=article&Id=539100769&Ntype=2

นางสาวดวงพร จอมเกตุ . บทความทางวิชาการ เรื่อง “ขอทานอาชญากรรมบนความเวทนา” สืบค้นวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จาก http://sd-roup1.blogspot.com/2013/01/53241912_13.html

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์ มูลนิธิกระจกเงา . รายงานสถานการณ์ปัญหาเด็กขอทานรอบปี ๒๕๕๗ . สืบค้นวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จาก http://www.notforsale.in.th/autopagev4/show_page.php?topic_id=1774&auto_id=7&TopicPk=

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์ มูลนิธิกระจกเงา . **ตีตราค้ามนุษย์...การหลงทางของนโยบายรัฐ**. สืบค้นวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จาก http://www.notforsale.in.th/autopagev4/show_page.php?topic_id=106&auto_id=7&TopicPk=